

**Комунальний заклад
«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»**

Дніпропетровської обласної ради

СИЛАБУС

Освітній компонент	Психічне здоров'я
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Сестринська справа Спеціалізація I5.01 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна (вечірня)
Рік навчання / семестр	Другий рік/1 семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 14 Практичні заняття – 26 Самостійна робота – 50
Викладач	Чабанюк Сергій Олександрович
E-mail	s.chabanuk@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж року
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна «Психічне здоров'я» - це вибіркова компонента освітньо-професійної програми «Сестринська справа першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» за спеціальність «I5 Медицина». Даний компонент забезпечує набуття загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, що мають важливе значення, оскільки медсестри-бакалаври повинні вміти надавати психологічну допомогу, проводити профілактичні заходи. Тому при вивченні даної дисципліни значна роль відводиться вивченню основних симптомів, які виникають при змінах психічного здоров'я, найбільш поширених захворювань, вирішення ситуаційних задач, оволодінню діагностики розладів ментального здоров'я. Крім теоретичної і практичної професійної підготовки велика увага приділяється також формуванню особистості медичного працівника, де важливе значення має культура спілкування, етика поведінки, психологічна підготовленість до роботи з пацієнтами та їхніми родичами.
Мета та завдання курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Психічне здоров'я» є надання здобувачам освіти системи знань, щодо проблем психічного здоров'я,

	понять та фактів його поліпшення. Здійснення супроводу осіб із змінами психічного здоров'я. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у здобувачів освіти уявлення про психічне здоров'я як компонент загального здоров'я; ознайомити з основними психоемоційними станами людини, факторами ризику психічних розладів, а також базовими методами підтримки психічного добробуту як пацієнтів та медичних працівників. Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі освіти повинні знати: •теоретичні основи визначення психічного здоров'я (згідно ВООЗ); •компоненти психічного здоров'я: когнітивне, емоційне, поведінкове; •фактори впливу: біологічні (соматичні захворювання), психологічні (травми, стрес), соціальні (стигматизація); •психічні розлади: депресія, тривожні розлади, суїцидальні стани; •основні стресові чинники, що впливають на ментальне здоров'я людини; •вплив екстремальних ситуацій на психічне здоров'я та особливості надання допомоги пацієнтам із наслідками психотравматичних подій; •роль і завдання медичної сестри (бакалавра) в діагностичному процесі, профілактиці захворювань пов'язаних із змінами психічного здоров'я; •роль автономної нервової системи в регуляції ментального здоров'я (оскільки контролює серцевий ритм, дихання, травлення та реакції на стрес); •формування навичок безконфліктного спілкування з пацієнтами та у медичному середовищі; •методи пропагування здорового способу життя; •застосовувати індивідуальний підхід до кожного пацієнта, враховуючи його потреби; •розпізнавати первинні ознаки психоемоційних порушень; •оцінювати рівень стресу та ризик емоційного вигорання; •надавати психологічну допомогу при невідкладних станах спричиненими стресовими чинниками; - застосовувати прості техніки саморегуляції (дихання, м'язова релаксація); - донести важливість гігієни психічного здоров'я; - скеровувати пацієнта до фахівців при потребі (психіатр, психотерапевт); •застосовувати принципи емпатії та активного слухання у спілкуванні з пацієнтами;
--	--

	•створювати безпечне психологічне середовище для пацієнтів і колег; •заповнювати медичну документацію; •дотримуватися правил етики та деонтології у спілкуванні з пацієнтами, колегами, лікарями; •дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму професійної безпеки в практичній діяльності. Обов'язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у Стандарті вищої освіти зі спеціальності І5 Медсестринство галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань. СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах. СК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками. СК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та
--	--

	здатності особи задовольняти свої щоденні потреби. СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.		
Програмні результати навчання	ПРН 01. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані. ПРН 02. Проводити діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. ПРН 03. Планувати медсестринські втручання. ПРН 06. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі ПРН 07. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань. ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.		
Зміст курсу			
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ			
№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1.	Психічне здоров'я. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Концепція психічного здоров'я. Критерії оцінки психічного здоров'я: властивості особистості, переважаючі психічні стани, адекватність психічного відображення, гармонійність особистості. Стан психічних функцій і хвороба. Психологія індивідуальних відмінностей.	2	
	Історія формування психологічних знань.		1
	Зв'язок психології з іншими дисциплінами.		1
	Основи теорії особистості		1
	Свідоме та несвідоме. Самосвідомість особистості.		2
	Роль темпераменту в діяльності людини. Формування характеру.		2
2.	Вікові аспекти психічного здоров'я	2	
	Закономірності процесу старіння		2
	Психологічні фактори пенсійного віку		2
	Вікові зміни психічних станів.		1
	Зміни образу життя в процесі старіння		1
3.	Психологічні аспекти повсякденної лікувальної діяльності. Соціальне середовище і психічне здоров'я.	2	

	Медична сестра і хворий: психологія лікувального процесу.		
	Колектив. Емоційний клімат у колективі.		1
	Проблеми міжособистісної сумісності в колективі.		2
	Стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях.		1
	Соціально-психологічний клімат як результат та умова ефективності спільної діяльності		1
	Психосоматичні розлади. Основні дефініції та принципи класифікації. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями.	2	
	Характеристика і класифікація психосоматичних захворювань.		2
	Походження психосоматичних захворювань.		2
5.	Психогенні психічні розлади. Неврози. Реактивні психози. Психічні розлади пов'язані зі стресом. ПТСР. Стрес у професійній діяльності. Типові стресори. Розвиток емоційної стійкості як шлях збереження здоров'я.	2	
	Негативні емоції в нашому житті		2
	Диференціація песимізму та депресії		2
	Вплив депресії на фізичне здоров'я		1
	Епідеміологія (поширеність) психогеній		1
	Вплив психічної травматизації на особистість.		1
	Екстремальні ситуації і психічне здоров'я.		2
6.	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії.	2	
	Стадії самотності		1
	Стадії реакції горя		1
	Суїцидонебезпечні реакції дезадаптації		1
	Конфлікт залежних відносин		2
	Визначення суїцидального ризику депресії		1
	Суїцидальна поведінка у дітей та молоді		2
	Суїцидальна поведінка у людей похилого віку.		2
7.	Психологічні аспекти адиктивної поведінки. Спосіб життя і психічне здоров'я.	2	
	Епідеміологія ігрового розладу		1
	Форми та види адиктивної поведінки		1
	Ігровий розлад, як адиктивний розлад		1
	Види азартних ігор		1
	Визначення факторів ризику		1
	Адиктивна поведінка підліткового віку		2
	Ускладнення та наслідки адиктивної поведінки.		1
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ			
№ з/п	Тема	Години	
01	Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Концепція психічного здоров'я. Критерії	4	

	оцінки психічного здоров'я. Стан психічних функцій і хвороби. Психологія індивідуальних відмінностей.	
02	Психологічні аспекти повсякденної лікувальної діяльності. Психологія медичних працівників. Соціальне середовище і психічне здоров'я. Психологія лікувально-діагностичного процесу.	4
03	Психосоматичні розлади. Особистість і хвороба. Нозогенії. Масковані депресії. Соматоформні та дисоціативно-конверсійні розлади. Психосоматози.	4
04	Психогенні захворювання. Неврози. Розлади адаптації. ПТСР. Реактивні психози. Психогенні депресії.	4
05	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, вмираючого пацієнта та евтаназії	4
06	Психологічні аспекти адиктивної поведінки. Спосіб життя і психічне здоров'я.	4
07	Замір практичних навичок	2
	Разом:	26
Пререквізити		Вивчення даної дисципліни базується на знаннях, що отримуються здобувачами під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як анатомія з основами фізіології, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, фармакологія, основи медсестринства, медсестринство у внутрішній медицині, сімейні медицина з основами паліативної допомоги, медсестринство в неврології з основами психіатрії та наркології, медсестринський догляд за пацієнтами з особливими потребами.
Кореквізити		Клінічне медсестринство у внутрішній медицині, клінічне медсестринство в неврології, психіатрії та наркології.
Постреквізити		Післядипломне навчання закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання		Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: •лекції; •практичні заняття; •самостійна робота здобувача освіти; •індивідуальні заняття; •консультації.
Методи контролю		•усне індивідуальне опитування; •письмовий тестовий контроль; •комп'ютерний тестовий контроль; •усне індивідуальне опитування; •розв'язування ситуаційних задач; •демонстрація практичних навичок; •індивідуальне завдання;

	• студентські проекти; • студентські презентації;
Види контролю	• поточний, проміжний, підсумковий контроль (диференційований залік)
Перелік практичних навичок та умінь	
• Спілкування (керована бесіда) з хворим; • спостереження за досліджуваним; • метод клінічного інтерв'ю Самостійна робота Природа психіки та предмет психологічної науки; • дослідження основних психічних процесів; • написання протоколу проведеного дослідження; • проведення клінічного та експериментально-психологічного обстеження хворих; • дослідження стану відчуттів, сприйняття та уявлень; пам'яті та уваги; мислення; • визначення критеріїв діагностики розумової відсталості та деменцій • дослідження рівня інтелекту; • визначення стану емоцій та почуттів у хворих; • визначення розладів потягів; • дослідження стану ефektorної сфери людини; • визначення критеріїв ясної свідомості; • написання протоколу проведеного дослідження; • виокремлювати психологічні концепції, які слугують методологічною базою існуючих напрямків надання психологічної допомоги при ПТСР; • аналізувати психологічні аспекти психотерапевтичних технік, які застосовують при ПТСР; • виокремлювати закономірності та механізми засвоєння соціального та індивідуального досвіду, на які опираються існуючі напрямки психотравматерапії; • здійснювати порівняльний психологічний аналіз психотерапевтичних концепцій, які застосовуються при ПТСР; • володіти навичками постановки діагнозу ПТСР; • оволодіти методами екстреної психологічної допомоги, аутогенного тренування; • психокорекція та психотерапія осіб із залежною поведінкою, суїцидальними намірами; • психологічний супровід умирання та смерті; • надання психологічної допомоги особам із девіантною поведінкою. • проведення тестування для раннього виявлення гемблінгу; • оцінювання симптомів гемблінгу; • скринінг гемблінгу Саут - Оукс; • модифікація патологічного гемблінгу за шкалою obsесивно-компульсивних станів Єля-Брауна.	
Перелік питань до підсумкового контролю	
1. Розуміти суть психічного здоров'я. Методи психологічного дослідження. Експериментально-психологічні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих; 2. Знати та розуміти визначення поняття людина, як об'єкт психічного здоров'я. Загальна стратегія концепції здоров'я. 3. Знати сучасний стан психічного здоров'я населення України. Спосіб життя і психічне здоров'я. 4. Розуміти фактори, що можуть вплинути на психічну рівновагу людини.	

5. Знати значення здорового способу життя для психічного здоров'я.
6. Охарактеризуйте основні фактори ризику, які впливають на психічне здоров'я;
7. Поясніть вплив азартних ігор на психічне здоров'я.
8. Поясніть вплив психоактивних речовин на психічне здоров'я.
9. Розкрийте поняття емоційного стресу.
10. Поясніть поняття психологічного клімату в колективі.
11. Охарактеризуйте психологічну сумісність і несумісність.
12. Вкажіть причини виникнення конфліктів.
13. Знати особливості психогігієни сімейного життя.
14. Розкрийте поняття про психосоматичні хвороби;
15. Розкрийте поняття про ятрогенію, її профілактика.
16. Вкажіть загальні питання психотерапії.
17. Охарактеризуйте гостру реакцію на стрес.
18. Дайте характеристику генералізованому тривожному розладу.
19. Поясніть розлади реакції пристосування.
20. Вкажіть основні реакції горя.
21. Критерії діагностики ПТСР.
22. Охарактеризуйте основні симптоми ПТСР.
23. Поясніть психологічну характеристику ПТСР в учасників бойових дій.
24. Розкрийте психофізіологічну, психодинамічну, когнітивну та інформаційну модель ПТСР.
25. Мати уявлення про особливості перебігу ПТСР у дітей.
26. Вкажіть адаптивні та дезадаптивні реакції в учасників бойових дій.
27. Дайте характеристику психологічним методам діагностики ПТСР.
28. Визначте особливості застосування методики «Опитувальник травматичного стресу» для діагностики ПТСР.
29. Визначте особливості застосування методики «Шкала оцінки тяжкості травматичної події» для діагностики ПТСР.
30. Проаналізуйте додаткові методики дослідження ПТСР.
31. Вкажіть принципи надання психологічної допомоги при ПТСР.
32. З'ясуйте етапи надання психологічної допомоги при ПТСР.
33. Охарактеризуйте психологічний дебрифінг як метод надання психологічної допомоги при ПТСР. Основні завдання психологічного дебрифінгу.
34. Розкрийте суть кризового консультування як методу надання психологічної допомоги при ПТСР.
35. Вкажіть техніки консультування при ПТСР.
36. Поясніть суть тілесно-орієнтованої психотерапії.
37. Визначте основні техніки тілесно-орієнтованої терапії при ПТСР.
38. Мати уявлення про біхевіріально-когнітивну психотерапію.
39. Дайте оцінку основним технікам біхевіріально-когнітивної терапії при ПТСР.
40. Визначте етапи когнітивної психотерапії.
41. Дайте характеристику психодинамічній психотерапії.
42. Дайте оцінку техніці психодинамічної психотерапії при ПТСР.
43. Розкрийте етапи та основні техніки психодинамічної психотерапії при ПТСР.
44. Поясніть суть екзистенціальної терапії.
45. Розкрийте етапи екзистенціальної психотерапії.
46. Розкрийте суть арт-терапії. Основні техніки арт-терапії при ПТСР. Етапи арттерапії.

47. Мати уявлення про гештальт-терапію. Механізми захисту в гештальт-терапії. Етапи гештальт-терапії.
48. Поясніть суть нейролінгвістичного програмування. Основні техніки нейролінгвістичного програмування при ПТСР.
49. Проводити та аналізувати техніки регуляції психічного стану

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Психічне здоров'я» є вибірковою для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення першого (бакалаврського) рівня вищого освіти» спеціальності «І5 Медсестринство» Політика курсу базується на виконанні у повному обсязі навчальної програми курсу, відпрацюванні пропущених занять, виконанні самостійних завдань, академічній доброчесності. Присутність на всіх заняттях є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролів результатів без використання зовнішніх джерел інформації; самостійне виконання індивідуальних завдань та посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей. Дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі здобувачами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Психічне здоров'я» за ОПП «Сестринська справа» освітньо – професійний ступінь «бакалавр» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання протоколів надання долікарської медичної допомоги у критичних станах, володіння компетентностями сформованими на суміжних дисциплінах і вміння застосовувати в критичних ситуаціях, дотримання правил етики та деонтології. Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка «Відмінно» – повні, системні знання; вільне володіння термінологією; самостійне виконання практичних завдань згідно алгоритму та аналіз результатів.

Оцінка «Добре» – достатні знання; правильне виконання практичних завдань згідно алгоритму; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.

Оцінка «Задовільно» - базові знання; виконання практичних завдань згідно алгоритму із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

Оцінка «Незадовільно» – фрагментарні знання; труднощі виконання практичних завдань згідно алгоритму; суттєві помилки під час виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Критерії оцінювання тестів

% правильних відповідей	Оцінка
90-100%	5
89-70%	4
69-55%	3
<54%	2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту, практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Інформаційні ресурси

Л1. — Губенко Я.А. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник/ І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко — К: Медицина, 2013;

Л2. -Ісаков Р.І. Медична психологія: Підручник/ Р.І. Ісаков — К: ВСВ «Медицина», 2025.

Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК Незнамова Вікторія

(прізвище, ім'я)